

ger, man vilde fremsætte, allerede er blevet gjort af andre Talere. Ikke desto mindre ønsker jeg at markere Retsforbundets Stilling til disse Ting, som jeg ogsaa ved Behandlingen af Guldloven udtalte, at Retsforbundet ønsker at være paa Post overfor ethvert Forslag, som gaar ud paa Tvangsformynderskab overfor Borgere og det private Liv eller unødigt Kontrol af dette.

Jeg sigter her til § 5 i Lovforslaget, ifølge hvilken man skulde give en anden Mandat, bindende Mandat, oven i Købet uden at det paa Forhaand maatte være begrænset, til paa ens Vegne at slutte Aftale om, hvilken Arbejds løn man skal være villig til at arbejde for. Det synes mig i høj Grad at være en Krænkelser af det enkelte Individets Selvbestemmelsesret, og jeg kan altsaa glæde mig ved i den Henseende at kunne slutte mig til, hvad der er sagt af den ærede Ordfører for Socialdemokratiet, som Retsforbundet jo paa saa mange forskellige Punkter sympatiserer med. Dog kunde jeg ønske at fremhæve den Forskel, der er mellem Socialdemokratiets og Retsforbundets Syn paa Arbejdernes Stilling. Vi ønsker at skaffe Arbejdet dets Ret, saaledes at Arbejderne ikke behøver Beskyttelse eller Hjælp, Socialdemokratiet synes os at være mere optaget af at skaffe Arbejderne Beskyttelse, Hjælp og Understøttelse, hvad vi mener vil være overflødig, naar det rette Forhold indtræder i Samfundet.

Allerede det, at der forelægges et Forslag som det foreliggende, ganske bortset fra de foreliggende Vanskeligheder ved at gennemføre det — det er jo ogsaa blevet fremhævet før: hvilke Magtmidler vil man bruge overfor den, der ikke vil bøje sig for en Afgørelse, som hans Mandant har truffet paa hans Vegne —, at et saadant Forslag forelægges, vidner overhovedet om, at vi lever i en Uretsstat, hvor der lovgives efter Skøn og ikke efter faste Retsprincipper. Det tenderer da i Virkeligheden ogsaa hen imod tvungen Voldgift — hvilket i og for sig er en Selvmodsigelse —, det er det, det ganske naturligt maa føre til. En Voldgiftskendelse er jo altid en skønsmæssig Kendelse. Man forpligter altsaa den ene Borger til at finde sig i og bøje sig for en skønsmæssig Afgørelse af andre Borgere. Men efter Grundloven er jo den lovgivende Magt hos Rigsdagen, men den dømmende hos Domstolene, og en Borger, der skal dømmes og skal tvinges til at rette sig efter Dommen bagefter, synes jeg maa have Krav paa at

blive dømt ved Domstolene og efter Lovparagraffer, ikke efter tilfældigt Skøn.

Men paa den anden Side indser man jo let, at saa længe vi lever i en Stat, hvor Arbejdsstridigheder som Lockout'er og Strejker ikke blot gaar ud over de paagældende selv, men over os alle, hele Samfundet, maa det blive en Samfundsopgave at skride ind. Vi stiller os derfor ikke som Modstandere af en Lov om Førligsordning i det hele taget, men ønsker kun at præcisere, at en saadan Lov vilde overhovedet være overflødig, hvis den naturlige Maalestok for Arbejds løn fandtes, og den findes jo kun, naar Arbejdet stilles paa sin rette Plads i Forhold til Kapitalen og Raastofferne og Jorden. Der behøves ingen Tvangsorganisationer for at skaffe Arbejderen den Løn, der kan tilkomme ham, naar han har frit Valg mellem at modtage lønnet Arbejde eller være sin egen Arbejdsgiver, arbejde for sig selv. Men med de tomme Hænder kan man jo ikke ud af Luften frembringe Værdier. Først maa Arbejderen stilles lige med alle andre og faa Ret til at udnytte Naturgoderne, Jorden — jeg skal ikke komme nærmere ind paa det, De ved vist alle, hvad jeg sigter til, men jeg staaer ikke her for at holde et Retsstatsforedrag, men for at paapege, at i Virkeligheden løber alle disse Spørgsmaal om Kriseforanstaltninger og lignende ud i det store Grundspørgsmaal om Forholdet mellem Arbejdet og det, som Arbejdet skal udnytte, altsaa Jordspørgsmaalet.

Fraenkel: Jeg er en haardkogt Modstander af tvungen Voldgift, men jeg nægter ikke, at jeg desuagtet hørte med stor Interesse paa, hvad det ærede Medlem Hr. P. Munch i saa Henseende udviklede. Det var jo, om jeg saa maa sige, en fuldkommen Nyskabning, det ærede Medlem bragte til Verden. (Munterhed). Ja, jeg siger det i fuldt Alvor. Det var en tvungen Voldgift, der alligevel manglede Tvangsmomentet, manglede det, som de lærde vistnok kalder Eksekutivinstrumentet, hvilket jo skulde erstattes af det moralske Krav, som det øvrige Samfund stillede til, at Parterne bøjede sig for den paa en saa ekstraordinær og saa højtidelig Maade nedsatte Domstol. Ja, jeg ved ikke, om det er muligt. I gamle Dage hed det jo altid: Ret er et, og Moral er et andet. Og bag Ret maa der staa Magt, det laa i selve Begrebet, saadan som man lærte det. Men Tiden bliver jo ikke staaende stille. Det var, som sagt, et interessant Forslag,